

igitur Dulciarium suum Nicolaus ad tussim & thoracis vitia totum accommodauit, ita medicis pro varietate affectuum quibus laborant ægrotantes iam hæc quæ dicta sunt, iam alia quædam nucibus pineis, & amygdalis addi possunt. Sic utiq; in calidis affectibus in aromatum locum substitui possunt semina lactuæ, portulacæ, intybi, melonum, cucurbitæ, & cucumeris. Quod adijciendū esse duxi, vt subinde ad Marcios vocatos panes conficiendos pharmacopolæ instructiores essent.

DIA SPERMATON.

⁊ Nicolai Myrepsici.

XLVIII.

Antidotus è seminibus confert ad ea, ad quæ Antidotus exaniso, & cumino. Capit cumini, carei, ammeos, anisi, dauci, apij, petroselini, amomi feminum, añ^b drach. duas. Cinamomi, libyfici, añ drach. vnam. Zingiberis, galangæ, cardamomi, caryophylli, spicæ, folij, añ drach. dimidiam. Seseleos, scrupulum vnum. Piperis longi, ^c scrup. dimidium. Sacchari albissimi.

ANNOTATIONES.

^a Nicolai.) Est & alia è seminibus Mesuæ filij, huic persimilis, demptis ponderibus, quæ in Mesuæ filio sunt maiora: & quod hic petroselini etiam mentio fit, quæ in Mesuæ descriptione desideratur. Vtraq; concoctionem ventriculi iuuat, obstructions aperit, lenteriam sanat, & dolores viscerum à flatibus excitatos placat. Est digna quæ in vsum reuocetur, tum propter veteres, qui crebrò ea usi sunt, tum propter miram suam facultatem.

^b Drachmas duas.) Nicolaus habet L α, id est, drachmam vnam, sed minus rectè. Est enim climax, ideoq; vt primum eius pondus sit drachmæ duæ oportet.

^c Scrupulum dimidium.) Nicolaus habet, grana quindecim, id est, scrupulum dimidiū, & grana tria. Nos ne Climacis rationem turbaremus, scrupulum dimidium tantum de pipere adijcere volumus.

ANTIDOTVS CORDIALIS.

Incerti autoris.

XLIX.

Cor è pestis contagione maximè conseruat & tuetur. Accipit radicū dictamni albi, siue pseudodictamni, zedoariæ, herbæ tunicæ vocatæ, seu betonicæ altilis, tormentillæ, añ vnc. dimidiam. Radicis pimpinellæ, drach. tres. Dictamni cretensis, scordij, trifolij odorati, ligni aloes, añ drach. duas. Sigilli Lemnij, boli armenij, corticum citrij mali, croci, fantalorum rubeorum & alborum, ramentorum eboris, añ drach. vnam. Coralli albi & rubei, charabæ candidæ, vnicornu, phu, granatorum, margaritarum, hyacinthorum, añ scrup. duos. Serici crudi vsti, antheræ, mastiches, añ drach. dimidiam. Osis cordis ceruini, scrup. vnū. Moschi, ambreg, añ scrup. dimid. Sacchari albissimi, qd satis est.

DE MEDICAMENTIS TVM LENIENTIBVS

ALVVM, TVM PURGANTIBVS, LIQVIDIS ET
solidis, Sectio quinta.

⁊ FLORES CASIAE NIGRAE.

I.

SILIQVAE casia ponderosæ, & quæ concussa non resonant, aperiuntur, ac contenta in illis medulla cum laminis & seminibus suis eximitur. Exempta super angustū, setisq; equinis contextum inuersum cribrum projiciuntur. Post cribrum supra feruentis aquæ vaporem imposito, medulla casia auerso cochlearis conuexo hinc inde traducitur, vt per cribrum paulatim traiciatur. Quicquid verò medullæ hac ratione per cribrum traiectū est, con-

T iij festim

festim subinde aufertur, ne scilicet plus quàm conueniat vaporis aque imbibat. Idèq; tantisper faciendum, donec^b quantum voles collegeris.

ANNOTATIONES.

- Flos Casia.* ^a Flores Casia.) Differunt à Casia extracta, de qua sequenti capite dicemus. Nam flos Casia est eius medulla, siue pulpa sincera, quæ citra vllum decoctum ex siliquis exempta est. Proinde idem quod Casia potest: nempe bilem & pituitam innoxie à ventriculo leniendo aluum deducit, ac sanguinis biliosi, ipsiusq; bilis acrimoniam frangit, sanguinemq; puriorem reddit. Thoracis, pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas resoluit, easq; partes lenit: ipse morsus omnis expers, præsertim cum succo vel serapio glycyrrhizæ sumptus. Deniq; intemperiem renum calidam mitigat, cum ijs quæ vrinam mouent sumptus, & in ijs calculum gigni prohibet.
- Facultates florum Casia.* ^b Quantum voles colligere.) Nam multa eius copia vna vice eximenda non erit, quòd repolitus faciliè acefcat. Qui, vt vehementius moueat aluum, Casia florè efficere cupiunt, ij in feruentem ac bullientem aquam folia Persici, aut eiusdem flores proijciunt. Horum siquidem vapor ex aqua sublatus, & flori Casia permixtus, efficit vt aluum magis ducat.
- Vt Casia flos validius aluum ducat.*

CASIA EXTRACTA SINE

folijs Senæ.

II.

Recipit prunorum numero duodecim. Violarum, manipulū vnum. Hordei repurgati, anisi, polypodij, seminis cartami, añ drach. quinq; ^b Adianti, thymi, epithymi, añ manipulum dimidium. Passularum, vnc. dimidium. Seminis fœniculi, drach. duas. Seminis portulacæ, & maluæ, añ drach. tres. Glycyrrhizæ, vnc. dimidium. Coquantur in aqua iustæ quantitatis, colentur, & in colatura diluantur medullæ casia, libræ duæ. Tamar indorum, vnc. vna. Cinamomi, drach. tres. Sacchari optimi, libra vna. Coquantur ad perfectam consistentiam.

ANNOTATIONES.

- Casia extracta.* ^a Casia extracta est, quæ ope iam dicti decocti è siliquis extrahitur, medulla. Siquas quoq; hoc decocto interiore parte nonnulli colluunt, ac subinde alijs hic commemoratis adiectis, ad consistentiam coquunt, ac Casiam extractam nominant. Sunt qui pro Casia medulla extrahenda, sequenti decocto vti malint, quod habet, Florum violarum, manipulum vnum, & dimidium. Florum borraginis, buglosi, intybi, cichorij, añ Manipulum vnum. Prunorum damascenorum, numero quindecim. Passularum, vnc. vnam. Glycyrrhizæ, vnc. dimidium. Oxyphœnicôn, vnc. vnam. Ficum, numero sex. Corticum myrobalanorum flauorum, chebulorum, añ vnc. dimidium. Thymi, epithymi, añ drach. tres. Cinamomi, drach. duas, & dimidium. Santali rubei, drach. dimidium. Seminis fœniculi, drach. vnam, & dimidium. Contusa macerentur in tribus libris aquæ horis 24. dein bulliant, & decoquantur ad tertias: postea validè exprimantur, & adijciatur Sacchari, libra dimidia. In hoc decocto medullæ casia è siliquis extracta diluantur libræ tres, & decoquantur ad consistentiam.

Adiantum. ^b Adianti.) Officinæ noua appellatione Capillum veneris nominant.

CASIA EXTRACTA CVM

folijs Senæ.

III.

Expedite aluum subducit, intestinorum asperitatem lenit, & morbis biliosis ac melancholicis auxiliatur. Accipit casia sine folijs Senæ extracta, libræ duas. Pulueris foliorum Senæ, vnc. duas. Commisceantur, & ad legitimam consistentiam redigantur.

CASIA EXTRACTA PRO

clysteribus.

IIII.

Capit violarum florum, violarum foliorum, maluæ, mercurialis, betæ, tartaricæ, añ manipulum vnum. Coquantur in aqua iustæ quantitatis, & horum

horum decocto medulla cassiæ extrahatur, eiusq; siliquæ eluantur. Dein accipiatur medullæ cassiæ hoc modo exemptæ, & ad consistentiam coctæ, libra vna. Sacchari, libra vna, & dimidia, & coquantur ad perfectam consistentiam.

ANNOTATIO.

Hæc Cassia iniecta per clysterem, aluum leniter, & citra omnem molestiam subducitur: estq; pro delicatulis ac mollioribus aptissima.

DIA CASSIA CVM MANNA.

Incerti auctoris.

V.

Confert ijs qui dura sunt aluo. hanc enim leniter & citra molestiam subducit, ac flauam educit bilem, febresq; inde natas mitigat. Habet prunorum damascenorum, vnc. duas. Florum violarum, Manipulum vnum, & dimidiū. Aquæ fontanæ, vnc. decem & octo. Bulliant vsq; ad medietatis consumptionem, colentur, & in colatura diluantur medullæ cassiæ, vnc. sex. ^b Pulpæ tamarindorum, vnc. vna. Mannæ optimæ, vnc. duæ. Serapij violacei, vnc. quatuor. Sacchari candidi, sacchari penidij, añ vnc. vna. Sacchari violacei, vnc. quatuor. Commisceantur, & ad iustam redigantur consistentiam.

ANNOTATIONES.

^a *Diacassia.*) Non est in frequenti medentium vsu: tamen quum pleriq; varietate delectentur, easq; compositione vtantur, silentio transire illam nolimus.

^b *Pulpæ tamarindorum.*) Hæc quidem instar florum Caliæ fit, Tamarindis per cribrum *Pulpæ tamarindorum.* è pilis equinis contextum, angustumq; traiectis.

DIA MANNA, NICOLAI.

VI.

Prodest ad purgandum sanguinem, flauam & atram bilem reprimendam, ad iecur calefactum, & vniuersi corporis purgationem. Capit adianti, ^b scolopendrij, ^c lichenis, añ vnc. tres. Seminum cucurbitæ, citruli, cucumeris, melonis repurgatorum, violarum, añ vnc. vnam. Prunorum damascenorum, numero viginti. Coquantur in sufficienti aqua ad dimidias, dein colentur & exprimantur: inq; colatura diluantur mannæ optimæ, sacchari violacei, medullæ cassiæ recens extractæ, añ vnc. quatuor. Tamarindorum, sacchari rosacei, añ vnc. vna. Coquantur ad mellis consistentiam, & deinde sequentes iniiciantur species, quæ habent seminum quatuor frigidorum decorticatorū, florum violarum, & nymphææ, seminum lactuæ, ^d intybi angustifolij, portulacæ, añ vnc. vnam. Rheibarbari, foliorum senæ, añ vnc. vnam, & drach. vnam. His accuratè permistis & subactis, fiat electuarium.

ANNOTATIONES.

^a *Nicolaj.*) Non extat, quod sciam, in Græco manuscripto Nicolai codice. Ex Latinis igitur desumpta est, & in plerisq; officinis vsitata.

^b *Scolopendrij.*) Hoc nomine intelligenda stirps erit, quæ Sepiasis barbara voce Ceterach dicitur, vt alibi fusius docuimus. *Scolopendrium.*

^c *Lichenis.*) Lichen herba est, quæ officinis Hepatica nominatur.

^d *Intybi angustifolij.*) Vulgus medicorum Scariolam vocat. *Lichen.*
Intybum angustifolium.

ELECTVARIVM LENITIVVM,

Incerti auctoris.

VII.

Valet in febribus ex humorum putredine natis, & pleuritide. Emollit enimaluum, & vtranq; bilem sine molestia & innoxie educit. Accipit pasfularum, exemptis acinis, vnc. duas. ^a Adianti nigri, violarum, hordei repurgati, añ Manipulum vnum. ^b Ziziphorum, ^c myxorum, añ numero viginti. Glycyrrhiæ,

T iij

cyrrihizæ,

Scolopendrium.
Lichen.
Intybum angustifolium.

cyrrhizæ, vnciam dimidiam. Prunorum exemptis nucleis, tamar Indorum, añ drach. sex. Senæ, polipodij, añ vnc. duas. Mercurialis, manipulum vnum, & dimidium. Decoquantur ex præscripto artis in aqua iustæ quantitatis, dein per colum traiciantur: & colaturæ addantur medullæ castæ, pulpæ^d oxyphœnicôn, pulpæ prunorum, sacchari optimi, sacchari violacei, añ vnc. sex. Pulueris fenæ, vnc. tres, drach. tres, & dimidia. Coquantur ad consistentiam perfectam, & fiat electuarium.

ANNOTATIONES.

*Adiantum
nigrum.*

a Adianti nigri) Adiantum nigrum, est altera Capilli veneris species: quam in primo nostrorum de Stirpium historia commentariorum tomo descripsimus, & pinximus. Nisi quis Trichomanes hoc nomine accipere velit.

Zizipha.

b Zizipha.) Fructus sunt officinis Iuiubæ dicti.

Myxa.

c Myxorum.) Myxa fructus sunt, qui Seplasijs hodie Sebesten nominantur.

Oxyphœnica.

d Oxyphœnicôn.) Oxyphœnica sunt fructus, quos Tamar indos appellant, quod lib. 1. quoq; diximus, ad quem perpetuo in ignotis dictionibus pharmacopœi cõfugere debent.

MEDVLLA SEV PVLPA

prunorum.

VIII.

Calorem, ac sitim in febribus mitigat & extinguit. Recipiuntur pruna grandia, acida & vinosa, quantitate qualibet: & exemptis nucleis in fictili vitreato coquantur, deinde per cribrũ setaceum traiciuntur. Traiecta medulla iterum lento igne ad iustam consistentiã coquitur, & sine saccharo reponitur.

ANTIDOTVS E DAMASCENIS

prunis. Nicolai Myrepsici.

IX.

Facit ad acutas, ardentis, omnesq; alias febres, nempe tertianas continuas, heclicas, marasmodos, lipyrias, & in summa ad omnem febrilem affectum. Capit pruna Damascena centum. Hæc in aqua^b iustæ quantitatis decoquantur, quoad tertia pars aquæ absumpta fuerit, dein ab igne remouentur. & vbi modicè refrixerunt, subiguntur, & probè manibus cõfricantur, tantisper dum caro eorũ omnis dissoluitur in aqua: & ossa duntaxat, & cortices remaneant. Postea cribro raro transmittuntur, relicto hoc iure,^d aliaq; accepta aqua, illi imponuntur violarum vnc. dimidia. Sacchari libræ duæ, & lento igne ad mellis, aut^e Serapij crassitudinem decoquantur. Dein ab igne remouentur, & per saccum transfunduntur. Hoc peracto, accipitur de aqua prunorum Damascenorum, quæ prius per cribrum transfusa, & in succum redacta fuit, libra vna, & commiscetur cum^f Serapio violarum, simulq; iterum bulliant, donec vtraq; ad mellis consistentiam veniat. Dein ab igne deponuntur, & smuntur, accipiturq; Oxyphœnicorum, medullæ castæ extractæ, añ vnc. vna, & cum aqua altera calida probè subiguntur, ac subacta per saccum transfunduntur: atq; hæc eadem aqua rursus conijcitur in lebetem, in quo est succus prunorum & serapium. Vbi probè^g simul subacta fuerunt, iterum^h calido cineri imponuntur, & posteaquam vna ebullitione in altum sublata fuerunt, ab igne remouentur, & rudicula aut cochleario probè agitantur. Dein iniiciuntur santali albi & rubei, sspodij, s rhei barbari, añ drach. tres. Rosarum, violarum, seminis portulacæ, i intybi, * oxyacanthæ, succi glycyrrhizæ, tragacanthæ, añ drach. duæ. Seminum melonum, cucumeris, cucurbitæ, citruli repurgatorum, añ^h drach. duas. Omnia hæc simul trita, & per cribrum probè traiecta, lebeti, vt dictum est, iniiciuntur, & calefacta, simulq; subacta in vase reconduntur. Quod si, vt hæc Antidotus aluum subducatur ac purget, efficere volueris, vbi ab igne illam remoueris, admisce dacydij, k drach. quatuor, in singulas libras.

* Berberis.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a Edamascenis prunis.) Nicolaus hanc Antidotum ita vocat, nempe *ἀντίδοτον τὴν δ' ἰατρῶν*. Diaprunum alij, officinæ Diaprunis nominant: & eam quidem quæ citra Dacrydij adiectionem constat, simplicem: eam verò quæ dacrydium recipit, Solutiuam appellent. *Diaprunis simplex. Solutiuam.*

b Iustæ quantitatis.) Tanta nimirum, quæ pruna tegere queat.

c Quoad tertia pars.) Sic habet Nicolai codex manuscriptus Græcus, quem in hac describenda Antidoto secutus sum. Latini codices Pruna percoquenda esse vsq; ad dissolutionem præcipiunt: quod in idem recidit cum eo quod paulo post Nicolaus ait, tantisper manibus esse confricanda, donec caro eorum omnis dissoluatur.

d Aliq; accepta aqua.) Hic plurimum variant latini codices, ac aquam in qua pruna bullierunt, accipiendam esse præcipiunt, & in ea dimidiam vnciam violarum cum sacchari duabus libris coquendam esse docent.

e Serapij.) Serapium vocamus id, quod vulgus pharmacopœorum & medicorum Syrupum nominant. *Serapium.*

f Serapio violarum.) Quod scilicet ex alia aqua, violis, & saccharo confectum est.

g Et cum aqua altera calida.) Et hic iterum variant Latini codices: & Oxyphœnica, seu Tamarindos, & casiam extractam cum aqua prunorum, ad crassitudinem decocta permiscendam, & subigendam esse iubent.

G Simul subacta.) Quod sane hic & in omnibus medicamentis purgantibus obseruandum erit. Sic enim in illis omnia ligneo pistillo & rudicula miscenda sunt, vt omnia vnum & idem tum consistentia, tum colore esse videantur. Si enim negligenter commiscantur, sæpe vsu venire solet vt species in vna parte quasi conglobentur, in alia verò vix sensu percipi queant. Vnde profecto ægris non parum periculi est, medicis verò & pharmacopœis ignominia ac calumnia occasionem affert.

h Calido cineri.) Aut lento igni, vt Latini habent codices, admouentur.

§ Spodij.) Hoc etiam in loco Spodium intelligit Myrepsus id, quod alio nomine Ebur vsutum dicitur. Habet enim id, perinde atq; Santala, adstringendi ac roborandi facultatem, vt iam sæpenumero monuimus. Ne scilicet per hoc quispiam imperitus Spodium Græcorum, aut cannæ dictum inaudiat.

♣ Notat me hoc quoq; in loco Franciscus Alexander, quod post rhei barbari mentionem cinnamomum omiserim, quali verò mihi inferendū huic compositioni fuerat, quod in græco codice desiderabatur. Scio quidem eius fieri mentionem in Nicolai Præpositi codice, mirari autem satis non possum, cur hoc loco eius lectionem sequi voluerit, quem tamen in Hiera legadij disertis verbis scribit, neq; literas scire, neq; natare, & omnia peruertisse, deprauasse, ac corrupisse, atq; à Myrepli mente abalienasse. Et quare adijceremus, tanta præsertim copia, cinnamomum, quum hoc antidotum ad extinguendum febrilem calorem potissimum sit paratum? Sed voluit Matthiolum, quem tamen hoc nomine reprehendit nunquam non, imitari Franciscus, non sine multorum risu.

i Intybi.) Simpliciter in Græco manuscripto Nicolai codice *ἰντύβις*. Latini habent Scariolæ, & ad angustifolium Intybum detorquent. Verum nihil refert, vt sæpe iam diximus, Scariolæ aut Endiuia vocatæ herbæ semen accipiant pharmacopœi, quum eiusdem esse vtriusq; facultatis constet. Legitimo autem de Intybo mihi sermo est, non de adulterino, quod est Lactuca syluestris, vt lib. i. quoq; monuimus. *Intybum.*

H Drachmam vnam.) Negare non possum, me in Myrepsu conuertisse drachmas duas, quia ille habeat L℥. Quia verò quum codicem græcum inspicerem, video me in margine alteram etiam annotasse lectionem, quod nimirum aliqui pro ℥, legerent α. Sed ne alij Præpositi illius deprauatoris me temerè motum autoritate dicerent, mutata hac lectione, Myrepli vt præferrem placuit. Habet igitur nunc eius varietatis rationem Franciscus. Quod non vsquequaq; meam lectionem sequitur, id & ego facio.

k Drachmas quatuor.) Nicolaus græcus non exprimit pondus. Latini autem codices habent, Septem drachmarum pondus. Sunt autem ex pharmacopœis qui plus, & qui minus dacrydij adijciunt. Alij enim ad singulas libras vnciam vnam dacrydij, alij vnciam dimidiam, sicq; medicis ignorantibus mirificè imponunt. Nam tum accidere solet vt medicamentum exhibitum vel vehementius, vel minus quàm existiment aut sperarint purget. Præstat autem in medio consistere, & ad singulas libras addere dacrydij vnciam dimidiam. Cæterum codex Nicolai Cinnamomum non habet, ideo nos quoq; illud omisimus. Cucumeris autem disertè meminit, quare omitti non debet. Quæ adijcere propter Cordus. *Cordus.*

ELECTVARIVM 4E MYXIS. MONTAGNANAÆ.

X.

Confert

Confert febribus biliosis intermittentibus, ac continuis exquisitis, febrim cumque vehementiam sedat, sitim extinguit, vigilias arcet, & acres humores per urinam educit. Habet myxorum recentium sine ossibus, vnc. quinque. ^bMacerentur in libra vna aquae stillaticiae violarum, deinde bulliant & colentur. Decocto percolato admisceantur aquarum iridis, ^canguria, añ vnc. sex. Prunorum siccorum contusorum, oxyphœnicôn, añ vnc. quinque. Seminum cucurbitae, cucumeris, melonum, citruli, añ vnc. vna, & dimidia. Succus mercurialis, vnc. quatuor. Coquantur ad dimidias, dein valide exprimantur, ac colo trañciantur, adijcianturque penidiorum vnc. octo. Antidoti è prunis simplicis, libra vna, & dimidia. ^dDacrydij, drach. tres. Misceantur, & formetur electuarium. Propinatur pondere vnciae vnius.

ANNOTATIONES.

- Myxa.* ^a *E myxis.*) Myxa recentioribus Græcis, vt iam aliquoties diximus, & Myxaria per diminutionem dicta, officinis Sebesten vocantur. Quapropter præsens Electuarium Seplafarijs, & medicis hodie Electuarium de Sebesten appellatur.
- Electuarium de Sebesten.* ^b *Macerantur.*) Non latet, alios alia ratione hoc medicamentum parare: tamen hæc visa est mihi melior.
- Anguria.* ^c *Anguria.*) Anguria non est nisi Cucumis omnis generis: & nequaquam, vt Cordus errat. annotauit, Melon magnus. Nam quod veteres Græci σικυον, Aëtius, Simeon Sethi, Nicolaus, & alij recentiores Græci ἀγγουριον nominant. Per aquam igitur Anguria, Montagnana intelligit succum Cucumeris: & per aquam iridis, succum iridis. Et hoc loco me pungit
- Aqua iridis.* Franciscus Alexander, falsèque perstringit, quod flores violarum & citrulos omiserim, quum bona fide Montagnana compositionem ad verbum ex eius libro descriperim, in quo florum violarum nulla sit mentio. Quid enim attineret illos adijcere, quum libra integra aquae stillaticiae earundem ingrediatur. Citrulorum verò vnciam & dimidiam inferui. Vt merè sint Francisci calumnia
- Dacrydium.* ^d *Dacrydij.*) Dacrydium est, id quod corrupta voce officinis, & vulgò medicorum Diagridium dicitur, vt iam aliquoties monuimus.

HIERA ^bVETERVM SIMPLEX.

XI.

Hiera simplex. **H**iera veterum simplex hodie appellata, præstantissimum medicamentum est ad vitiosos succos, qui in ventriculi tunicis hærent. Vtiliter quoque exhibetur ijs qui suffusorum imagines, & alia symptomata ex stomachi vitio patiuntur: & præterea ijs qui aluo adstricta sunt, & mulieribus quæ non probè purgantur. Accipit cinamomi, xylobalsami, asari, spicæ nardi, croci, chiæ mastiches, añ drach. sex. ^eAloës, drach. ^dcentum. Mellis despumati, quod satis est.

ANNOTATIONES.

- Hiera vnde dicta.* ^a *Hiera.*) Ita nominarunt Græci, quasi sacram, ab operibus & facultatibus suis diuinis & mirabilibus: aut certè quasi magnam. Solenne enim est Græcis ἱερόν appellare magnum. Magna itaque est, propter excellentes suas facultates. Iisdem quoque picra, vt hodie etiam, vocabatur: id est, amara, ob aloën, quæ mirificè amara est, & magna copia eius compositionem ingreditur.
- Picra.* ^b *Veterum.*) Quod adiecimus, ad detegendum errorem eorum, qui hieram hanc Galeni esse putant. Neque enim à Galeno inuenta, sed multis ante ipsum annis celebrata fuit à Themisone, Afclepiade, & alijs quibusdam vsurpata. Sicque Romæ Galeni temporibus parabatur.
- Hieranon à Galeno inuenta.* ^c *Aloës.*) Simpliciter effertur, quod hanc dupliciter confectam habuerunt: vnam ex elota aloë, alteram ex non lota. Prior aluum minus subducit, & ventriculum magis roborat. Siquidem lota aloë multum medicamento sæ facultatis deposuit. Altera magis aluum subducit, & minus roborat. Posset itaque utroque modo à pharmacopœis parari, & prior appellari Hiera simplex cum aloë lota: altera vero cum aloë illota.
- Aloës.* ^d *Centum.*) Hinc patet error officinarum nostrarum, quæ ad omnia simplicia simul sumpta
- Error phar-*

sumpta duplam, id est, septuaginta duarum drachmarum tantum aloën, id est, ex Mesuæ si- *macopœorū*,
lij autoritate, admiscet, quum veteres triplam eiusdem portionem reliquis miscuerint:
Nam pro aliorum cuiusq; drachmis sex, quæ in vniuersum sunt triginta sex, adijciunt alo-
ës centum drachmas. Hinc est quod hieræ picæ veterum sicæ drachma vna probè pur-
gat, quum vulgaris officinarum hieræ sicæ drachma vna, & dimidia, parum sit efficax.
Adeo vt interdum ad duas, & plures etiã progrediendum sit. Debent itaq; deinceps phar-
macopœi Hieram ad modum à veteribus, aut Galeno præscriptum parare.

HIERA * GALENI.

XII.

Idem quod prior potest. Recipit cinamomi, xylobalsami, asari, spicæ nardi,
mastiches chiæ, añ drach. sex. ^b Croci, drach. quinq;. Aloës, drach. nonagin-
ta. Mellis despumati quantum sufficit.

ANNOTATIONES.

^a Hæc Hieræ meritò Galeni dicitur, quod ea, vt metipse lib. 2. de Compos. medic. loca-
lium, cap. 9. testatur, vsus sit, nec temerè. Nam ad eum constructa modum præstantior est.
Siquidem nimiam aloës copiam centum drachmas esse idem docet, ad proportionem re-
liquorum quibus hæ adduntur: quapropter per nonaginta duntaxat drachmas Hieram
composuit.

^b Croci, drach. quinq;. Crocum parcius misceri voluit Galenus: quod sunt, quorum ca-
pita Crocus odore suo ferit.

HIERA CVM AGARICO.

XIII.

Habet specierum hieræ simplicis sine aloë, agarici trochiscati, añ vnc. dimi-
diam. Aloes illotæ, vnc. vnam. Mellis despumati, vnc. sex.

HIERA COMPOSITA.

Nicolai Myrepsici.

XIII.

Facit ad vitium stomachi, & cruditatem, ileum, subuersiones, capitis dolo-
res, hemicraniam, lienosos, iecinerosos, stomachicos, & vomentes cibum.
Similiter anginosos, epilepticos, destillatione laborantes iuuat. Caput cinamo-
mi, spicæ nardi, croci, florum iunci odorati, asari, casia lignæ, xylobalsami, car-
pobalsami, violarum, absinthij, epithymi, agarici, rosarum. turpeti, mastiches,
pulpæ colocynthidis, añ ^a drach. dimidiam. Aloes flauæ, ^b quantum omnium
aliarum specierum. Mellis optimi despumati, quod satis est. Datur pondere vn-
ciæ dimidiæ.

ANNOTATIONES.

Ad enematum vsus valdè utilis.

^a Drach. dimidiam. Cordus habet scrupulos duos. Sed nos fidem Græci codicis secuti *Cordus*
sumus, qui habet drachmam dimidiam.

^b Quantum omnium aliarum specierum. Id est, drachmas octo.

HIERA * LOGADII.

Nicolai Myrepsici.

XV.

Mala diuturna ex melancholia facta transmutat, & propulsat. Appétenti-
am excitat, & robur corpori inducit, ægrotantemq; hilarè reddit. Comi-
tiali morbo laborantibus, vertiginosis, subito cõcidentibus, spumantibus & lin-
guam mordentibus conuulsis, ita vt putentur ab aliquibus, à demone obsessi esse,
confert. Biliosis, & elephantia correptis inter initia cõuenit. Prodest ijs qui fe-
ris impetiginibus laborant, lethargicis, & ijs qui inuoluntariè alui excrementa
emittunt,

emittunt, potissimum verò ijs qui lethalia venena hauserunt. Dolorem quoque sedat, & iocinerosis utilis est. Datur etiam pleuriticis, & ijs quibus pericardium laborat. Educit enim vitiosos humores, & mouet mulierum menstrua. Ischiadicis, & lumborum dolore infestatis admodum competere creditur, & omnibus diuturnis vitijs, ter singulis mensibus sumpta. Accipit pulpæ colocynthidis, polypodij, añ^b drach. duas. Euforbij, ^c polij, coccognidij, añ drach. vnam, & dimidiam, grana sex. Absinthij, myrrhæ, añ drach. vnam, grana duodecim. Centaurij minoris, agarici, ammoniaci thymiamatis, folij, ^d scillæ, spicæ, dacrydij, añ^e drach. vnam. Aloes flauæ, ^f corymborum thymi, casia lignæ, chamedryos, bdellij, marrubij, añ ^g scrup. vnum, grana quatuordecim. Cinamomi, opopanacis, castorij, aristolochiæ longæ, trium piperum, croci, sagapeni, seminis petroselinij, añ drach. dimidiam. Ellebori nigri & albi, ^h grana sex. Mellis despumati, quod satis est. Datur pondere trium drachmarum.

ANNOTATIONES.

- Cordus.* ^a *Hiera Logadij.*) Sic rectè inscribitur, Aëtio & Nicolao testibus hæc compositio. Cordus secutus Latina & mendosa exemplaria, Hieralogodion inscripsit. Latini autem codices Nicolai præpositi nominati, Hieralogodiū memphitum appellant, quum tamen Hiera logadij Memphitæ apud Græcum Nicolaum ab ea sit diuersa. Ridiculum autem est, quod in huius vocis interpretatione affert Platearius. Siquidem ille ait, Dicta est hiera, id est, sacra: & logos, sermo: & memphitum, impeditum. curat enim impeditâ locutionem. *Κεῖν δὲ διχὸν πῦνις βῆνις.* Quid hac interpretatione ineptius confingi potuisset? quum satis constet, Logadium proprium esse nomen eius, qui huius Hieræ autor fuit. Is Memphites dictus est ab oppido Memphi, vnde oriundus fuit. Sed mittamus has ineptias.
- ^b *Drach. duas.*) Nicolaus Græcus manuscriptus habet disertè Drachmas duas. Quapropter non est legendum vncias duas, vt in nonnullis mendosis exemplaribus scriptum reperitur.
- Polium.* ^c *Polij.*) Simpliciter legitur tam in Græco, quàm in Latino codice. Montanum igitur intelligitur.
- Cordus.* ^d *Scillæ.*) Simpliciter est in omnibus latinis & Græcis Nicolai codicibus. Cordus autem assaræ, ex Aëtio adiecit.
- Nicolai locus restitutus.* ^e *Drach. vna.*) In Græco Nicolai codice est Vncia vna. Sed videtur hoc pondus esse nimium, adeoque locus mendosus: quod etiam testantur Latini codices, in quibus omnibus legitur Drachma vna.
- Corymbi thymi.* ^f *Corymborum thymi.*) Corymbos alij comas nominant, quod in idem recidit. Intelligit enim summitates, siue cacumina Thymi.
- Cordus errat.* ^g *Scrupul. vnum.*) Ita Græcus manuscriptus Nicolai codex habet. Quare Cordus non rectè immutauit hoc in loco pōdus, & pro scrupulo vno substituit scrupulos duos, quum constet, Latinum quoque codicem duntaxat scrupulum vnum habere.
- ^h *Grana sex.*) Manuscriptus Nicolai codex legit Drachmas sex, sed repugnâtibus omnibus Latinis exemplaribus. Accedit, quod plusquam dimidia huius Antidoti pars ex purgantibus medicamentis constet, etiam si grana sex tantum de Elleboris accipiantur. Quapropter censeo sufficere grana sex.

HIERA PACCHII • SCRIBONIJ LARGI.

XVI.

SAnat morbo comitiali correptos, furiosos, vertigine laborantes, diutino scapitis dolore infestatos. Item ad lateris dolores facit, asthmaticos, vocem amissam, subitas præfociones, incubum, conuulsionem caninam vocatam: ad eos qui ex alto lapsi sunt, neruorum tensiones, resolutionesque. Prodest articulari morbo, ad spinæ ac lumborū dolores. Item podagræ mirificè auxiliatur. Duritias in mulierum mammis cum dolore consistentes leuat, & interdum ex integro sanat. Stomachicis mirum in modum confert, Remedio est ijs, quibus cibis

cibus in ventriculo acescit, & nausea assidue infestatur, & saliva abundant. Melancholicis autem præcipue benefacit. Recipit stichadis, marrubij, ^b chamædryos, agarici, colocynthidis, añ ^c drach. decem. Opopanacis, sagapeni, seminis petroselinii, ^d aristolochiæ rotundæ, piperis albi, añ drach. quinque. Cinamomi, spicæ nardi, myrrhæ, ^e polij, croci, añ drach. quatuor. Opopanax & sagapenum in mortario teruntur, adiecto melle tenui: id est, quàm liquidissimo. Cætera arida trita & cribrata melle despumato, ad comprehendendum ac continendum sufficienti excipiuntur.

ANNOTATIONES.

^a Scribonij Largi.) Qui libri sui de Compositione medicamentorum cap. 97. & sequentibus aliquot, hanc Hieram ad Pacchium Antiochum auditorem Philenidis Catinensis autorem refert, & miris laudibus in cælum vsq; effert. Siquidem illum, ex ea magnum, ob crebros successus, quæstum fecisse in difficilimis vitijs idem testatur. Nec se viuo vlli compositionem hanc dedisse, sed post eius mortem in manus suas venisse scribit. Et quum alij etiam qui hac Hieram vsi sunt, eius efficaciam aliquoties experti sint, præstat in nostris etiam officinis hanc constructam habere: atq; vt paratam omnes habeant, hortor. Nicolaus hanc itidem describit Sectione 23. atqui appellat Hieram è Marrubio.

Pacchius.

^b Chamædryos.) In Nicolao est, χαμαδρυος: aut mendose pro χαμαδρυος, vt in Scribonio legitur, scriptum: aut vox noua, idem quod χαμαδρυος significans.

Hiera ex marrubio.

^c Drachmas decem.) In Scribonio, vt Romano, veluti nonnullis videtur, scriptore, est pondus Romanum, nempe denarius, drachma paulo grauius: propterea quod septem denarij constituent vnciam, quum non nisi octo drachmæ vnciam faciant. Nos Nicolaum, & solennem iam consuetudinem sequentes, vsitatum officinis pondus vsurpare maluimus.

^d Aristolochiæ rotundæ.) In Scribonio est, Mali terræ. Non est autem malum terræ, nisi Aristolochia rotunda: quod radicem habeat instar mali rotundam, in terra hærentem.

Malū terræ.

^e Polij.) Scribonius habet Folij. Sed quum in Nicolao fit Polij, & folium hodie verum non agnoscat, præstat Polium sumere quàm folium.

HIERA EX COLOCYNTHIDE.

Nicolai Myrepsici.

XVII.

CONFERT ad capitis dolorem, vertiginem, morbum comitiale, cholericos, melancholicos, pituitosos, quartanos, hydropicos, pleuriticos, nephriticos, resolutos, stomachicos, morbo regio correptos, lienosos, iocinerosos, lethargicos. Arterię raucitatem sanat, & vniuerso corpori sanitatem affert. Habet aloes flauæ, seminis petroselinii, absinthij, piperis nigri, añ drach. duas, scrup. duos. Colocynthidis, scillæ assatæ, agarici, ellebori nigri, ammoniaci, sulphuris, hyperici, añ drachmas duas. Epithymii, polypodij, bdellij, succi chamædryos, ^b brassicæ tenuis, calix, añ vnciam dimidiam. Myrrhæ, sagapeni, aristolochiæ longæ, piperis albi, longi, cinamomi, opopanacis, castorij, añ vnciam vnam. Mellis optimi despumati, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a Ex Colocynthide.) Nicolaus Magnam Galeni nominat, nec immeritò: quia ea est quæ Galenus crebrò vsurpauit, præsertim lib. 1. de Compositione medicament. local. capite 2. & Hieram ex colocynthide vocat: vt alibi fusius monstrauimus. Et est bona admodum compositio Hieræ, & digna quæ in vsum reuocetur, & in omnibus officinis parata habeatur.

Hiera magna Galeni.

^b Brassicæ tenuis.) Nicolaus habet, Brassicæ exiguæ. Exiguam autem vocat, quæ tenuia, & minora quàm alia genera, folia obtinet: quam nos hic, & alibi Tenuem appellauimus.

Brassica tenuis.

ANTIDOTVS E PSYLLIO.

Nicolai Myrepsici.

XVIII.

V Flauam

Flauram euocat bilem, ob id febribus ardentibus, acutis, & curatu difficultibus auxiliatur. Item dolori capitis, & vertigini, à biliosorum humorum euaporationibus procreatis. Morbo regio, & iecori supra modum calefacto, & immodicæ siti. Capit succi^b buglosi, boraginis, apij, ^e intybi, añ lib. duas. Postquam coquendo despumati ac probè repurgati fuerint, illis iniiciantur castuthæ, ^d anisi, senæ, añ vnc. dimidia. Capilli veneris, Manip. vnus. ^e Fumaræ, vnc. tres. Afari, ^f drach. quatuor. Spicæ nardi, drach. duæ. Iniecta & cōmixta cum succis ferueāt, bulliant uē ad dimidias. Dein ab igne remoueantur, & quoad refrigerentur dimittantur, ac manibus probè subigantur, donec omnia simul in succum redigantur. Postea adijce violarum vnc. tres. Epithymi, vnc. duas, rursusq; parum decoque. Deinde ab igne amoueto, & iniice psyllij, vnc. tres, & iterum ^b modicè admodum decoque agitatoq; & subigito, & colato. Decocti colo transfusi accipe lib. quatuor. Sacchari ⁱ lib. tres. ^k Dacrydij, ^l vncias tres, & subacta lento igne decoquito. Postea adijce pastillorum è rosis, & è spodio, & rheis barbari, añ vnc. vnam. Pastillorum ex oxyacantha, vnc. dimidiam. Tritos & subactos cum omnibus prædictis commisce, & in vase recondito.

ANNOTATIONES.

- ^a Nicolai.) Etsi enim Mesuæ filius hanc quoq; Antidotum describit, tamen Nicolai descriptionem illius, utpote meliorem, exquisitiorem, ac magis emendatam, præferendam esse putauimus. Antiquioribus hoc Antidotum fuit celeberrimum, quod bilis feruorem retundat, & sanguinem mirificè repurget. Debetq; hodie hoc nomine esse vsitatisimum.
- Buglossum.** ^b Buglosi.) Per Buglossum non inaudiendum est, id quod hætenus ita nominarunt officinæ, & vulgus medicorum. Siquidem id ipsum est Echij species, ut alibi demonstrauimus. Neq; Buglossum Italicum, ut Cordus putat, quod & ipsum Echij genus sit. Sed illud potius, quod nos in primo de Stirpium historia tomo Buglossum syluestre, & Germanicè Bruchkraut appellauimus: quod verno tempore floribus suis duntaxat redimitum inuenitur. Atque hoc quod dicimus, confirmat Mesuæ filius, qui Buglosi domestici & syluestris meminit. Per domesticum, Borraginem: per syluestre, id quod iam indicauimus, intelligens.
- Cordus errat.** ^c Intybi.) Sic simpliciter in Nicolao est scriptum. Mesuæ codices Endiuia habent. Parum autem refert, Endiuia aut Scariolam vsurpes, ut sæpe iam diximus, quod eiusdem sint facultatis.
- Buglossum domesticum.** ^d Anisi.) Non est in Nicolao, sed ex Mesuæ adiectum. Nihil autem refert, si etiam omitteretur.
- Syluestre.** ^e Fumaræ.) Mesues habet Succum fumaræ. Mihi magis arridet, ut cum Nicolao ad stirpem referamus. Nam si de succo intelligendum esset, potuisset antea inter succos referri.
- Intybum.** ^f Drachma quatuor.) Ita est in Nicolai codice Græco, nempe ζ . Quapropter in nonnullis Mesuæ codicibus falsò legitur, vncia quatuor, Cordus non rectè legit hic drachmæ duæ.
- ^g Subigantur.) Dicitur pro eo quod alij, Exprimantur, efferunt.
- ^h Modicè admodum decoque.) Mesues iubet macerari vigintiquatuor horis. Mihi magis probatur Nicolai sententia, qui modicè semen psyllij bullire suadet. Hac enim ratione plus facultatis è psyllio exit, quàm si maceretur. Quod etiam ad alium subducendum nihil conducit, quod tamen Arabes, præsertim Mesuæ filius constanter affirmant: tametsi prodest ad extinguendum febrilem calorem, plurimam Psyllij esse facultatem.
- ⁱ Lib. tres.) Exemplaria Mesuæ filij habent minus, nempe lib. duas, & dimidiam. Sed nos maluimus Græci Nicolai codicis fidem sequi, qui habet, $\text{th. } \gamma$.
- ^k Dacrydij.) Mesuæ habet, Dacrydij in cotoneo malo assati. Verum quum Nicolaus iubeat Dacrydium esse coquendum lento igne, non est opus ut prius in cotoneo malo assetur: propterea quod si antea coctum, iterum coquendum miscetur, leniet tantum Antidotus, non etiam purgabit, aut soluet. Quare Nicolai ratio, qui crudum Dacrydium miscendum esse putat, melior est ea quæ à Mesuæ præscribitur.
- ^l Vncias tres.) Mesuæ filius habet vnc. tres, & dimid. Sed Nicolaus disertè habet $8\text{c. } \gamma$. Atque hunc potius quàm Mesuæ filium sequendum esse iudicauimus. Quod nimirum, trium vnciarum dacrydij pondus, sit satis magnum, ut nõ sit necesse accedere dimidiam.

Anti

DE COMPOS. MED. LIB. II.
ANTIDOTVS E SVCCO

231

rosarum. Nicolai.
XIX.

Flavam bilem citra molestiam educit. Salubre prorsus medicamentum ad morbos articulorum, è biliosis & calidis humoribus natos, febresq̄ tertianas. Accipit sacchari, succi rosarum, añ libram vnam, vnc. quatuor. Trium fantalorum, añ drach. sex. Dacrydij, vnc. vnam, & dimidiam. *b* Spodij, drach. tres. *b* Succi semperuiui, scrup. vnum. Succus rosarum cum saccharo ad iustam consistentiam coquatur, dein adiiciantur species, & formetur Electuarium. Digeritur etiam cum saccharo albissimo, quod satis est, in solidam formam.

ANNOTATIONES.

a *E succo rosarum*) Ita hodie componitur ex Latinis Nicolai codicibus, in quibus non est integra. Nam in græco Nicolao, ijs ex quibus hæc compositio constat, adiiciuntur rheum barbarum, & turpetum: vt patebit ex sequenti mox Antidoto, quod Nicolaus è Zulapio rosaceo inscribit.

b *Spodij*.) Et hic pro Spodio accipiendum erit Ebur vstum, quod id tria fantala antecedant.

b *Succi semperuiui*.) In Nicolai codice est, Caphura. Nos Caphura, vt refrigerante medicamento, vtendum esse haud putamus, quare pro illa succum semperuiui, qui refrigerat, & quouis tempore haberi potest, restituumus. Caphura enim tenuium est partium, & calefacit potius, quàm refrigerat, vt suo loco fusius monstrauius. Quare ad bilem nihil confert.

ANTIDOTVS E ROSACEO ZVLAPIO.

Nicolai Myrepsici.

XX.

Confert ijs quibus flaua bilis redundat, defluxionibus, vitijs à calore ortis. Aluum citra molestiam ac dolorem mouet. Vtilis etiam febribus acutis & ardentibus. Recipit succi rosarum, libram vnam, vnc. quatuor. Trium fantalorum, añ drach. sex. Spodij, drach. tres. Dacrydij, vnc. vnam, & dimidiam. Succu semperuiui, scrup. vnum. *b* Rhei barbari, drach. tres. Turpeti, vnc. vnam. Cum Zulapio rosaceo, & saccharo sufficienti commisceantur. Datur pondere *c* trium aut quatuor drachmarum.

ANNOTATIONES.

a *E rosaceo Zulapio*.) Ita à Nicolao inscribitur, propterea quòd cum Zulapio, vel, vt hodie loquuntur, cum Iuleb rosaceo conficiatur Antidotus. Nos quoq; hac inscriptione insignitam, paratam in officinis habere oportet: vt sciamus hanc à priore distare, & ea esse validioribus ad purgandum viribus.

b *Rhei barbari*.) Rheum barbarum & Turpetum in priore non habentur. Quapropter vt purgandi vim augeant, adeoq; hanc ipsam priori esse validiorem, est necesse.

c *Trium aut quatuor*.) Pro virium diuersitate. Sufficiens enim pro mediocri purgatione drachmæ tres. Proinde aptum erit medicamentum pro ijs, qui modica purgantis medicamenti quantitate delectantur. Nam in solidam etiam formam, vt prior Antidotus, redigi potest.

ELECTVARIVM ROSATVM.

Mesuræ filij.

XXI.

Flavam bilem sine molestia ducit, ob id conducit bilosis affectibus, arthritidi è calore natæ, vertigini, capitis & oculorum doloribus ex eadem causa ortis, & ictero. Habet succi rosarum rubearum perfectarum, libræ quatuor. Sacchari, libram vnam, & dimidiam. Mannæ puræ & recentis, vnc. sex. Scammonij Antiocheni, vnc. vnam, & dimidiam. Coquantur lento igne ad mellis consistentiam, dein injiciantur pastillorum è spodio, vnc. vna. Pastillorum ex oxyacantha, vnc. dimidia. Galliæ moschata, croci, añ drach. duæ. Reponantur in vase vitreo.

V ij ANNO.

Et si hoc Electuarium rarè vsurpatur, tamen quum in formandis catapotijs Aggregatiuis vocatis, item minoribus ex Hermodactylis, eo vtendum sit, nequaquam autem in Antidoto Nicolai è succo rosarum, quòd scilicet hæc catapotia à Mesuæ filio inuenta sint, minimè nobis prætereundum fuit.

ELECTVARIVM *INDVM MAIUS.

Mesuæ filij.

XXII.

EXcrementa humorum, maximè pituitosorum ac putridorum, à ventriculo, & alijs nutritorijs instrumentis educit. Crassos etiam in ijs flatus discutit, vitiaq; hinc nata: nempe inflationem ventriculi, coli, renum, & aliorum viscerum sanat. Capit cinamomi, caryophyllorum, spicæ nardi, rosarum, ^b casia, macis, cyperi, añ vnciam dimidiam. Santalorum citrinorum, drachmas duas, & dimidiam. Ligni aloes, nucis moschatae, añ drachmas duas. Turpeti optimi, drachmas quinquaginta. Sacchari, penidiorum, añ ^c drachmas viginti. Galangæ, cardamomi vtriusq; avari, mastiches, añ drachmam vnam, & dimidiam. Scammonij boni & in malo cydonio cocti, vnciam vnam, drachmas quatuor. Omnia terantur, & cum oleo amygdalino dulci fricentur. Postea accipe succi cydoniorum & granatorum, apij & foeniculi, añ lib. dimidiam. Coquatur succi cum melle ad iustam crassitudinem, & admisce species.

ANNOTATIONES.

*Indum.**Maius.**Casia.**Syluij opinio
improbata.*

^a *Indum maius.*) Indum fortè, quòd ab Indis inuèctum sit, aut apud eos in frequenti vsu fuerit, dictum est. Maius, ad minoris, quòd statim subiiciemus, differentiam.

^b *Casia.*) Per Casiam hoc in loco non audienda fistularis dicta, quòd Syluius, & alij quidam putant: sed lignea potius. Quid enim tam exigua moles conferret vniuersæ Antidoto, suatq; leniendi facultate purgatricem eiusdem vim iuuaret? Nihil planè. Lignea igitur accipiendâ, quæ itidem vt cinamomum, caryophyllum, & alia, sua calefaciendi, concoquendi, & attenuandi facultate, frigidos ac crassos, adeoq; pituitosos humores plurimum iuuat.

^c *Drachmas viginti.*) In nonnullis Mesuæ codicibus mendosè legitur vncias viginti. Nam vt sæpe accidit, à librario imperito vncia pro drachma scriptum est. Proinde præstaret integris vocibus pondera exprimere, quàm notis vocum.

ELECTVARIVM INDVM *MINVS.

Mesuæ filij.

XXIII.

Idem quòd præcedens efficit. Accipit turbit, sacchari, añ drach. centum. Macis, piperis, zingiberis, caryophyllorum, cinnamomi, cardamomi maioris, nucis moschatae, añ drachmas septem. Scammonij, drachmas duodecim. Mellis optimi despumati, quòd satis est.

*Minus cur
dictum.*

^a *Minus.*) Dicitur, quòd ex paucioribus constat medicamentis simplicibus, decem nimirum: quum præcedens ex decem & octo componatur, ideoq; Maius dicatur. Rectius itaq; simplex, vt præcedens compositum, nominaretur. Valentius autem purgat, quòd duplo pondere turpetum recipiat. Proinde sunt qui, si Electuarium Indum absolutè scribatur, hoc minus, quia efficacius purgat, intelligendum esse censent. Alij contrà maius, ob maiorem simplicium, ex quibus constructum est, numerum, potius accipiendum esse contendunt. Optimum igitur in ista sententiarum diuersitate est, vt quiuis quòd vsurpandum esse putet, disertè exprimat.

BENEDICTA *LAXATIVA.

Nicolai.

XXIII.

Humores pituitosos, ad articulos potissimum decumbentes, elicit. Arenibus quoq; & vesica purgat. Recipit turpeti electi, sacchari, esulæ, añ drach. decē. Dacrydij, hermodactyli, rosarū, añ drach. quinçq;. Caryophyllorū, spicæ

spicæ nardi, zingiberis, croci, saxifragæ, piperis longi, amomi, cardamomi, feminis ^c apij, petroselinii, salis gemmæ, galangæ, macis, carui, fœniculi, feminis asparagi, ruscii, ^d granorum solis, añ drachmam vnam. Mellis optimi despumati, quod satis est.

ANNOTATIONES.

a *Benedicta laxativa.*) Hæc est vsitata officinarum nostrarum Benedicta laxatiua, ex Latino Nicolai Præpositi illis vocati libro ad verbum descripta: quæ tamen nulli descriptioni Nicolai Græci Myrepsi appellati per omnia respondet. Apparet igitur, eius autem hanc compositionem ex omnibus Nicolai Benedictis laxatiuis, quæ quatuor sunt numero, corrasisse. Nam Turpetum in omnibus est. Esulam ex 509. Antidoto desumpsit. Rosas ex 507. Hermodactylos, caryophyllos, spicam, Zingiber, crocum, saxifragam, piper longum, amomum, cardamomum, semen apij, galangan, partim ex 447. partim ex 508. & 509. transtulit. Macerem, carui, fœniculum, asparagum, ruscum, grana solis, partim ex 447. partim ex 507. mutuatus est, vt has inter se conferenti patebit.

b *Esula.*) Cordus de ea drachmas tantum quinque accipit, quum tamen in Latino codice sint decem, & in Græco vnciæ duæ & dimidia. Quapropter præstat decem quàm quinque Esulæ accipere drachmas.

Cordus errat.

c *Apij.*) In Latino Nicolai codice est Lini. Verum quum in Græco exemplari nusquam Lini feminis mentio fiat, sed semper apij semen vsurpetur, nos quoque pro Lini semine apij semen substituimus. Et huic quidem errori vocum vicinitas occasionem dedit, facilis enim à *σελίς* in *λίς* semota prima syllaba lapsus fuit.

d *Granorum solis.*) Milium solis hodie nominatum intelligit.

Grana solis.

BENEDICTA ^a LAXATIVA VERA.

Nicolai Myrepsici. numero 108.

XXV.

Idem quod præcedens efficit. Habet turpeti, sacchari, añ drachmas decem. ^b Polypodij, folij, añ drachmas sex. Cardamomi, spicæ, ^c pulegij, calaminthæ, saxifragi, caryophylli, ^x apij feminis, añ drach. quatuor. Piperis albi, & longi, añ drachmam vnam. Rheibarbari, drach. duas, scrup. duos. ^d Amomi, cinamomi, Hermodactyli, añ vnciam vnam. ^e Epithymi, agarici, senæ, añ vnc. vnam. Mellis optimi despumati, quod satis est.

ANNOTATIONES.

a *Benedicta laxatiua vera.*) Sic nominamus, vt eam à præcedenti discernamus: quæ non è Græco, vt hæc ipsa, codice, sed è Latino potius Nicolai Præpositi appellati exemplari, vt diximus, transcripta est: & mea quidè sententia priore melior. Nam quum hanc ingredientur multo mitiora medicamenta purgantia, nempe polypodium pro esula, rheubarbarum & agaricum pro dacrydio: fit vt etiam minori noxa & molestia sumatur. Præterea inferitur eidem pulegium, calamintha, & cinamomum: quæ crassos & pituitosos humores attenuare, & concoquere possunt. Franciscus Alexander Benedictam ex Myrepsio recenset ordine 447. ab vsitatis longè diuersam, qua qui vti volent è Myrepsio ipsò petant.

Benedicta laxatiua vera.

b *Polypodium.*) Hic statim à priore variat, quæ pro Polypodio habet Esulam.

c *Pulegij, calaminthæ.*) Hæc duo in præcedente desiderantur. Rectissimè autem & propter causas iam dictas, induntur.

x *Apij feminis.*) In Myrepsi codice haud dubie falsò *υοσικίμυς* pro *σελίς* legitur.

d *Amomi.*) Quum verum Amomum hodie non habeatur, eius succedaneo vtendum: aut pro eo semen ammeos, cuius etiam in prima sua Benedicta Nicolaus mentionem facit sumendum.

Amomum.

e *Epithymi, agarici, senæ, añ vnc. vnam.*) Sic legitur in manuscripto codice græco. Et frequens est apud Galenum & alios autores, vt pondera quæ vno comprehenduntur numero, ipso identidem repetito iterentur. Tamen si planè quis hoc loco varietatem in ponderibus desiderat, de Epithymo vnc. vnam, de agarico & sena, añ vnc. dimidiam accipiat: quod Nicolaus itidem in quarta Benedicta, quæ est numero 509. fecit. Quod si eius vsus in calculo quoque efficacem esse quispiam desiderabit, is granorum seu milij solis drachmas duas, vt facit Nicolaus in altera Benedicta, quæ est numero 507. adijciat: & habebit optimum medicamentum.

V iij

DIA

LEONHARTI FVCHSII
DIA SENA * VVLGARIS.

Nicolaj.

XXVI.

ANtidotus è sena succurrit melancholicis, mania vexatis quartana laborantibus, tristitia affectis, lienosis, elephanticis, & omnibus vitijs ex atra bile procreatis. Caput senæ, vnc. tres. Auellanarū tostarū, numero quinquaginta. Serici tosti, drachmas duas. Lapidis armenij, drach. vnā. Lapidis lazuli, drach. tres. Sacchari, vnc. sex. Cinamomi, vnc. vnā. Caryophyllorum, ^b galangæ, piperis, spicæ nardi, ocimi, ^c foliorum caryophyllorum, cardamomi, croci, zingiberis, zedoariæ, florum rosmarini, piperis longi, añ drach. duas. Mellis despumati, quod sufficit.

ANNOTATIONES.

^a *Vulgaris.*) Seu hodie vsitata. Quod adiecimus propter aliam hac longè præstantiorem, quæ est in Nicolao græco. Præfens enim ex Latinis est descripta codicibus, & prorsus decurtata, vt ex mox sequentibus liquidò apparebit. Variant tamen etiam pondera, quæ in hac quàm sequenti sunt alia, & diuersa.

^b *Galangæ.*) Sola galanga in sequenti desideratur, quæ hic ab aliquo adiecta est.

Folia caryophyllorum.

^c *Foliorum caryophyllorum.*) Si haberi possunt, Sunt autem similia folijs lauri, & odorem atq; saporem caryophyllorum habent.

DIA SENA * VERA.

Nicolai Myreplici. numero 465.

XXVII.

Idem quod præcedens efficit. Accipit senæ, nucum auellanarum, añ vnciam vnā. Rasuræ eboris, drach. tres. Serici crudi vsti, drach. vnā, & dimidiā. Boli armenij, pastilli scillitici, pastilli theriacis, ^b hedychroi magmatis, lapidis armenij, lapidis lazuli, asari, añ drach. vnā. Lapidis smaragdij, iaspidis, saphiri, añ drach. vnā. Rasuræ ferri, chalibis, drach. quatuor. Stiracis boni, pastillorum è rosis & violis, galliæ moschatae, añ drach. duas. Thuris, cinamomi, cubebæ, añ vnc. dimidiā. Trium santalorum, drach. quatuor. Corallij rubei, drach. quatuor, & dimidiā. Margaritarum, blattij bifantis, añ drachmas duas. Caryophylli, maceris, spicæ, ocimi, feminis portulacæ, zingiberis, anisi, ammeos, fœniculi, añ drach. vnā, & dimidiā. Calaminthæ montanæ, auripuri, añ drach. tres. Folij, cardamomi, zedoariæ, croci, floris rosmarini & borraginis, piperis albi, ligni aloës crudi, añ drach. tres. Ossa cordis ceruini, numero quatuor. Berberis, gentianæ, añ drachmam vnā. Moschi, grana duodecim. Mellis optimi despumati, quod satis est.

ANNOTATIONES.

^a *Vera.*) Hæc est vera & legitima Nicolai Myreplici Diasena, exceptis duobus, Apelaxio & Afimio nimirum: ita enim in manuscripto codice inuenitur, haud dubiè corruptis medicamentis. Quæ quum sit operosa & sumptuosa, factum est vt à quibusdam sit decurtata: ita tamen vt pleraq; omiserint, quæ omittenda minimè erant. Est autem compositio optima, vt quæ accurata diligentia sit constructa, adeoq; promissis planè respondeat. Habet enim in se medicamenta melancholicum purgantia humorem, senam nimirum, lapides armenium & lazuli. Item quæ crassitiem eius humoris incidunt, extenuent, & angustas vias aperiant: pastillos scilliticos, theriaces, hedychroum, zingiber, anisum, ammi, fœniculum, calamintham, & id genus alia. Præterea corroborantia, adeoq; tristitiam, quam melancholicus humor inducit, abigentia, & corruptione sanguinis arcuentia: ebur, sericum, bolium armenium, iaspidem, saphyrum, margaritas, spicam, ocimum, crocum, Zedoariam, caryophyllos, macerem, ossa cordis ceruini, & moschum. His accedit Smaragdus, qui quasi insita quadam proprietate elephantiam sanat. Corallium lieni absumendo aptum esse remedium, ex Dioscoride constat. Ad hunc deniq; extenuandum, blattia bifantis, & berberis conducunt. Emolliendi gratia styrax, & thus indita sunt. Vt errasse plurimum constet, qui maiorem horum partem omiserunt. Consulo igitur, vt pharmacopœi deinceps ad eum quæ hic ostendimus modum, parent Diasenam, veteri prorsus neglecta.

^b *Hedychroi*

b Hedychroi magmatis.) Sic appellat Galenus in libris suis quos de Theriaca inscripsit, *Magma*, & multis alijs locis. Est autem magma non tantum unguenti, sed & pastilli massula. Ideo à nonnullis inter unguenta, à quibusdam autem inter pastillos Hedychroum numeratur. Nos suo loco illud inter pastillos numerabimus.

ANTIDOTVS CATHOLICA.

a Nicolai Præpositi.

XXVIII.

Iecoris & lienis affectibus potissimum conuenit, acutis quoque & peracutis febribus, lenit enim concoquit, & roborat. Habet casia fistulae purgatae, senae mundatae, tamar Indorum, singulorum uncias octo. Rhei barbari, violarum, polypodij, anisi, singulorum uncias quatuor. Glycyrrhizae, rasae penidiorum, sacchari candi, singulorum drachmas quatuor. Seminum quatuor frigidorum maiorum purgatorum, singulorum unciam unam. Polypodij queruini, libram unam. Tritum diu in aqua coquitur, colatumque in serapium percoquitur cum libris octo sacchari. Casia & tamar Indii in colati parte dissoluuntur, & Serapio iam percocto adduntur, postremo species adijciuntur.

ANNOTATIO.

a Nicolai præpositi.) Hac inscriptione ab ea quae mox sequitur discernitur, quae est Nicolai Myrepsi, & hac ipsa propter Turpeti & Dacrydij accessione paulo auctior. Etsi autem praesens catholica uniuersos corporis humores blandè admodum vacuat: Senae enim & polypodij ope melancholiam & serosos humores, ob casiam & tamar Indos flauam bilem, propter Rheum barbarum bilem & pituitam educit: ita ut etiam in febribus tuto dari possit, tamen quum in eam quae à Nicolao Myrepsio traditur Catholicam omnia minori pondere indantur purgantia medicamenta, dubium non est quin benignis etiam medicamentis annumerari queat. Non prohibeo igitur quin vtriusque compositionem paratam in officinis suis habeant pharmacopœi, inscriptionibus tamen suis distinctas, hanc Nicolai Myrepsi, illam Nicolai catholicam appellantes, ut medici pro suo arbitrio hac vel illa uti possint. Quia verò Rhei barbarici uncias octo accipit, satis sumptuosa erit, nisi quod crebrè faciunt, pharmacopœi antiquatū & deteriora eius frustula iniecerint. Commodius itaque erit minori pondere, nempe drachmarum quatuor, more nonnullorum, inseratur. Praestat autem Myrepsi descriptionem sequi.

ANTIDOTVS CATHOLICA.

Nicolai Myrepsici, numero 503.

XXIX.

Omnès corporis humores purgat. Confert acutis, & peracutis morbis. Emollit enim, alterat, roburque addit. Locinerosi, lienosis, podagricis, arthriticis, tertianis, quartanis, & quotidianis, doloribus capitis succurrit. Recipit *b* senae, *c* casiae fistulae, tamarindorum, añ unc. unam. Polypodij repurgati, unc. unam, & dimidiam. Rhei barbari, drach. duas. Glycyrrhizae repurgatae, unc. dimidiam. Seminum *d* cucumerum, añ unc. dimidiam. Penidiorum, unc. dimidiam. Sacchari candi, drach. tres, scrup. unum. *e* Radicis capparisi, drach. duas. Anisi, violarum, añ unc. unam. *f* Turpeti, unc. dimidiam. *g* Dacrydij, drach. duas, scrup. duos. Exijs quae terenda sunt, probè trita per cribrum traiciuntur: dein rursus accipiuntur polypodij repurgati, & *h* tempestiui, unc. duae. Senae bonae, violarum, anisi, foeniculi seminum, radicis capparisi, añ uncia una. Prunae refrigerata, numero viginti. Cerasa, numero triginta. Haec bene macerata & liquata conijciuntur in lebetem cum aqua libras quatuor, & bene cocta colantur. Postea accipitur decoctum colatum, & inijcitur in lebetem, & cum ipso sacchari puri, libra una & dimidia, atque ad Serapij consistentiam coquuntur. In quo *k* praedicta omnia irrigantur, madefiuntque, conquassantur, & probè subiguntur, emollunturque, & ad electuarij formam redacta in vase reconduntur.

ANNOTATIONES.

V iij *a Catholica.*)

Catholica.

a Catholica.) Græcè est καθολική. Sic autè dicta est Nicolao, quasi vniuersalis: quòd scilicet omnes corporis humores expurget. Vulgus certè medicorum & officinæ ineptè admodum Diacatholicòn, id est, de vniuersalibus appellant.

*Sena.**Sena repurgata.**Casia fistula.**Semmacucumerum.*

b Sena.) Vbi Sena simpliciter, vt hoc loco, in compositionibus reperitur, semper folia & folliculos simul intelligere oportet. Quòd si Senæ purgatæ mentio fiat, ab ea auferendæ sunt festuca, & foliorũ folliculorumq; pediculi. Id quòd semel nos monuisse hic satis sit.

c Casia fistula.) Intelligit nigram dictam, & purgatricem: præsertim eius medullam ac pulpam, quæ hodie flos Casiæ nominatur.

d Seminum cucumerum.) Per semina cucumerum inaudienda sunt non solum cucumeris, sed & cucurbitæ, citruli, & melonum: in summa, quatuor frigida maiora vocata femina, quod ex Latinis manifestum sit codicibus, & ex ipso Nicolao, qui ana dictionem subiecit, quod nunquam fecisset, si de vno tantum semine locutus fuisset.

e Radicis capparæ.) Hæc in Latinis codicibus, vt etiam anisi semen, omissa est. Vt hinc satis appareat, eam quæ hætenus usitata fuit Catholica, non fuisse integram, sed mancã, & multis modis mutilam.

Turpetum.

*Bernardi
Dessennij calumnia
de-
pulsã.*

f Turpeti.) Turpetum Nicolao nominat medicamentum, quod vulgus medicorum & pharmacopœorum, Arabum doctrinam sectantium, Turbit nuncupat. Rectissime autem Turpetum huic Antidoto inferitur. Nisi enim illud iniicias, vix Catholica appellabitur: quòd scilicet non omnes purget humores. Siquidem omisso Turpeto, nullum in ea erit medicamentum quod pituitam purget, dempto Rheobarbaro, quod leuiter tantum pituitam ducit. Vt hinc quoque perspicuum euadat, vsitatam Catholicam esse decurtatam. Ad præsentis igitur Antidoti modum deinceps pharmacopœi Catholicam etiam componant, vnã cum veteri, aut vt rectius dicam, hætenus vsitata. Hic silentio inuoluere non possum quin Bernardi Dessennij calumnijs respondeam. Nam ipse compositioni Dia catholicòn Præpositi inscriptæ, annotationem subiecit, in qua ijs verbis in me inuehitur. Miror, ait, Leonhardum Fuchsiũ Myrepsi interpretem, posterius Catholicòn velut consuetudine officinis familiare commendasse. Nam vt dosim, quæ nihil habet cum Nicolao Alexandrino, aut Præposito cõmune, præteream, res quoque ipsæ planè variant: siquidem radices Capparorum; ita enim loquitur: pruna, ceratia, turpetum, diacrydium, purgatoria fortissimã, adiungit, atq; longè aliam quàm præpositus cocturam instituit. Et cæcus sit funditus oportet, qui ista non videat. Proinde manifestum est, quàm nihil operæ in conferendis autorum compositionibus reposuerit Fuchsius, quod nunc semel monendum esse duxi, quum frequentissime aliàs obseruarim, ne Apothecariorũ vulgus alioqui ad quiduis suscipiendum sine iudicio procliue, huiusmodi descriptionibus seducatur, ac magis autoritati ipsius, quàm rei veritati credat. Nec potest nec debet ipse, quando vir bonus ac doctus sit, hanc monitionem meam non candide interpretari. Hætenus Dessennius. Quis verò initio non detestetur ac diris omnibus execretur immensam hominis ingratiudinem, vt qui mihi malam admodum gratiam pro Myrepsõ, autore multis seculis desiderato, in latium conuerso, referat. Quod verò posteriorem Myrepsi Catholicam vsitatam dixerim, non alio nomine factum est, quàm quod voluerim significare eam esse compositionem vnde Præpositus ille abbreviator, deprauator dicere volui, Nicolai, suam, sed multis modis decurtatam, descripsit. Ea enim quæ præcedit, nihil cum officinis vsitata ferè commune habet. Non sum autem Dessenni tam stupido ingenio, vt non viderim hanc in multis ab vsitata variare, sed non statim sequitur ob id eam non esse hætenus vsitatam, imò id potius, quod Præpositus eam, vt alias multas, omnino sua abbreviatiõne deprauarit. Volui itaq; marginali mea adiectione pharmacopolas tacitè admonere, quod ea qua hætenus vsi essent Catholica, non vera, nec integra, sed mutila, & deprauata esset, atq; vt deinceps vsi essent, tanquam legitimam, vsurparent. Qui sit igitur Dessenni vt hic non potius in Præposito, quemadmodum in Dia margaritòn calido fecisti, tua conuitia, quàm in me expuere & regerere voluisti? An non tum multas compositiones officinarũ hunc decurtasse ac vitiasse, innumerisq; mendis conspurcasse dixisti? Imò in hæc tandem verba prorupisti. Equis Præpositum hunc diutius sibi imitandum in pharmacopolijs proponet? ac non potius maximi Apollinis graui censura plectendum iuste decernat? hoc est, vt ex optimis officinis profligatus & proscribitus apud pessimos pereat. Cur non hic eandem cantantilenam? cur rogo eorum quæ tum magno stomacho dixisti hic oblitus es? Dicam, voluisti ex Fuchsijs reprehensione aliquam tibi doctrinæ & existimationis opinionem parare. Atqui metuo ne pro sperata gloria, sis non leuem consecutus ignominiam, & certò declaraueris te omni destitutum iudicio. Id quod hinc etiam satis innotescit, quod me nihil operæ in conferendis autorum compositionibus posuisse inquis. Quasi verò hoc tum meum consilium fuerit, ac non potius id, vt Nicolaum quoad fieri posset optimè in latinum

nunt

num sermonem conuersum darem studiosis. Quamquam in medicamentarijs etiam libris scribendis non id conandum est, vt autorum compositiones conferas, sed id potius, vt eas quæ in officinis sunt vsitatae, quàm emendatas ac planè legitimas habeamus. Deniq; non est quod vulgus tantum pharmacopœorum ad quoduis suscipiendum sine iudicio procliue existimes, sed te illis planè coniungas oportet, vt qui omnia ex quibusuis autoribus nullo adhibito, vel delectu, vel iudicio, in tuas annotationes corradas, & lectori crassissimas offundas tenebras. Atq; hæcenus puto tuis calumnijs abundè per me responsum esse. Nosti vetus hoc: Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.

g *Dacrydij.*) Et illud in vsitata Catholica desideratur, vt necesse sit eam fuisse minus in purgandis omnibus humoribus efficacem.

h *Tempestiui.*) Tempestiuum vocat haud dubiè, id quod legitimo tēpore collectū est. *Polypodium*

i *Refrigerata.*) Ita nominat, quæ in aqua frigida sunt macerata, & emollita, aut liqua- *tempestiuum*

ta: vt ex mox sequentibus planum sit. *Prunarefrigerata.*

k *Predicta omnia.*) Intelligit casiam, senam, tamarindos, & alia omnia quæ Serapij compositionem præcedunt. Et hæc est legitima Nicolai Catholicæ structura, quæ in officinis deinceps etiam parari debet.

ANTIDOTVS DIA PHOENICON.

Mesuræ filij.

XXX.

Antidotus è palmulis, febris compositis & diuturnis auxiliatur, bilem nanq; flauam, & pituitam sine molestia educit. Colicis cruciatibus mirifice conducit, item doloribus ventriculi, & id genus alijs vitij ex crudis humoribus ortis. Habet ^b palmularum fuluarum in aceto per triduum maceratarum, drach. centum. Penidiorum ^c hordeatorum, drach. quinquaginta. Amygdalarum purgatarum, drach. triginta. Turpeti, drach. triginta quinque. ^d Scammonij, drach. duodecim. Zingiberis, piperis longi, foliorum rutæ siccorum, cinamomi, macis, ligni aloes, anisi, fceniculi, dauci, galangæ, añ drachmas duas, & dimidiã. Mellis optimi despumati, quantum sufficere videtur.

ANNOTATIONES.

a *Dia Phœnicon.*) Hoc est, è palmulis: vel, vt hodie vocant officinæ, è dactylis. Nam φοίνιξ *Palmula* Græcis, palmulam sonat. Restè autem sic inscribitur, quòd hæc mole sua reliqua omnia hanc compositionem ingredientia medicamenta superet.

b *Fuluarum.*) Codices Mesuræ ferè omnes legunt Cheiron. Est autè Cheiron haud dubiè *Cheiron*. vox deprauata Græca, contextui inserta, pro κίρρον: id est, fuluarū. Sunt autè φοίνικες κίρρον *Palmula* id est, palmulæ fuluæ, probè maturæ. Nam sufficit in præsentia adstrictio, quæ in maturis *fuluæ* palmulis remanet. Cheiron autem dictionè significare, quod dicimus, satis capite 69. testatur Serapio, inquit: Cheiron est species dactylorum, & color eorum est citrinus, & rubeus. Heiron verò illic deprauatius quàm in Mesuræ filio legitur.

c *Hordeatorum.*) Hordeata verò penidia vocant, quæ ex saccharo albo & optimo, in aqua decoctionis hordei sex horas infuso, & cocto ad iustam consistentiam, conficiuntur. *Hordeata*

d *Scammonij, drach. duodecim.*) Sic meliores Mesuræ filij codices, quos nos secuti sumus, habent. Alij drach. viginti duas, quorum lectio minus probatur, quòd antea drachmæ triginta quinque Turpeti, huius Antidoti compositionem ingredientur. *Penidia*

DIA PHOENICON SOLIDVM.

Incerti autoris.

XXXI.

Idem quod præcedens potest. Capit palmularum fuluarum per triduum in aceto maceratarum, numero sex. Seminis libyfici, drach. duas. Nucum pinearum, amygdalarum dulcium, añ drach. quindecim. Turpeti, drach. duodecim. Dacrydij, drach. vndecim. Sacchari candi, vncias duas. Zingiberis, piperis longi, foliorum rutæ siccorum, cinamomi, macis, fceniculi, dauci, galangæ, ligni aloes, añ drachmam vnam. Sacchari libram vnam, tingatur orbicularum rotularum uè figura.

ANNOTATIO.

Sunt

Sunt qui ad iam dictum modum Diaphœnicôn solidum conficiunt, quod à priori non nisi ponderum diuersitate distat: & quod semen libystici, quod in priori non est, accedit, & pro penidijs, nuces pinæ vsurpantur. Alij nihil addunt, nec adimunt: sed planè, dempra forma, eodem quo primum Diaphœnicôn parant. Quod in cæteris quoque Antidotis, quæ in liquida aut solida forma construuntur, obseruant, vt noua compositione non sit opus. Nos tamen hic quorundam libidini inferuendum esse putauimus, qui hac, quàm alia ratione, medicamentum hoc struere malunt. Ponderus eius drachmæ quinq; , magna ex parte, aut sex.

ANTIDOTVS • EPISCOPI.

Mesuræ filij.

XXXII.

Flauram bilem ac pituitam elicit. Flatus & excrementa è toto corpore educit: ob id doloribus articulorum & hypochondriorum prodest. Item colicis cruciatibus mirificè auxiliatur. Humores ad renes & vesicam decumbentes expurgat. Accipit scammonij Antiocheni, turpeti albi & optimi, añ drachmas sex. Caryophyllorum, cinamomi, zingsberis, myrobalanorum emblicorum, nucis moschatae, polypodij, drachmas duas, & dimidiam. Sacchari albi, ^b vncias sex. Mellis optimi despumati, quod fatis est.

ANNOTATIONES.

Episcopi.

^a *Episcopi.*) Sic appellanda venit hæc Antidotus, non *Eselsopff*: ah dicere volui Elefscoph, vt barbari hætenus medici nominarunt. Nam ita etiam vocat Auicennæ interpres: vt mirum sit, iuniores medicos Auicennam, quem tamen veluti numen quoddam coluerunt, & in oculis tulerunt, non esse hoc loco imitatos: & itidem vt ille fecit, Episcopi electuarium haud nuncupasse. Describitur autem ab eo Can. 5. eodem quo hic modo: nisi quodd Cardamomum & piper adiecit, quæ in præsentem non habentur.

Cordus.

^b *Vncias sex*) Sic omnia Mesuræ filij exemplaria habent. Vnus Cordus, nisi typographi culpa factum sit drachmas sex habet, quum tamen Auicenna integram libram sacchari contriti inspergere iubeat. Cæterum sunt qui hanc Antidotum etiam in solidam redigunt formam, singulis drachmis specierum, sacchari optimi vnciam addentes.

ANTIDOTVS • HAMECH.

Mesuræ filij.

XXXIII.

Purgat vtrancq; bilem, & pituitam falsam: ob id morbis inde natis, impetigini, scabiei, elephantia, & cancro exedenti, & similibus mirè confert. In summa, omni fœditati cutis, à biliosis & adustis humoribus procreata, conuenit. Recipit myrobalanorum flauorum, vnc. quatuor. Cepulorum, & Indorum, rhei barbari, añ vnc. duas. Agarici, colocynthidis, polypodij, añ drach. decem & octo. Absinthij, thymi, senæ, añ ^b drach. sex. Violarum, drach. quindecim. Epithymi, vnc. duas. Anisi, rosarum, sceniculi, añ drach. sex. Succifumarie, libram vnam. Prunorum, numero sexaginta. Vuarum passarum purgatarum, vnc. sex. Macerentur omnia in fero lactis sufficiente dies quinque, in vase vitreato oris angustii, & probè obturati. Postea ad ignem feruefiant vna & item altera ebullitione: ac manibus dein fricentur & colentur. Colato adde cassia fistula purgata, vnc. quatuor. Tamarindorum, vnc. quinq;. Mannæ, vnc. duas. Fricato manibus, iterum cola, colato adiecito sacchari libram vnam & dimidiam. ^d Scammonij, vnciam vnam, & dimidiam. Coque ad mellis crassitiem. Dein puluerem sequentem insperge, qui habet Miobalanorum flauorum, cepulorum, indorum, añ vnc. dimidiam. Bellericorum, emblicorum, rhei barbari, seminis fumarie, añ drachmas tres. Anisi, spicæ nardi, añ drachmas duas. Formetur electuarium.

ANNOTATIONES.

Hamech.

^a *Hamech.*) Ab autöre, qui hanc Antidotum struxit, ita est nominata. Idem verò vox hæc sonat, vt quidam interpretantur, quod Mahemet. Hac autem appellatione Razes Pœnus medicus intelligendus venit, qui variè à Mesuræ filio nominatur. Nam interdū, vt

hoc

hoc loco, simpliciter Hamech siue Mahemet dicitur. Aliquando cum adiectione Hamech Razes. Nonnunquam Hamech filius Zachariæ. Interdum Hamech filius Zachariæ Razes. Aliquando Hamech filius Zesar. Non est autem ille Hamech, qui Mesuræ pater fuit, auus nimirum ipsius Ioannis filij Mesuræ. Siquidem is fuit filius Heli, qui filius fuit Abde-
læ, regis Damasci.

b Drachmas sex.) Non latet, codices quosdam habere Vnciam vnam. Sed meliores legunt Drachmas sex.

c Drachmas quindecim.) Alij codices legunt vnciam vnam, & dimidiam, ita vt demant drachmas tres.

d Scammonij.) Scammonium hic crudum, non coctum, quod dacrydion, & corruptè Scammonium

diagridion vocant, inaudiendum erit. Nam coquendo corrigitur. Non igitur coctum crudum. vsurpandum ad huius antidoti structuram erit: id enim vt iterum coquatur non indiget. Et si coqueretur, vim suam purgatoriam non nihil amitteret, concoctione fractam & imminutam. In quibus igitur compositionibus Scammonium coquendum præcipitur, crudum: in alijs coctum accipiatur. Quod semel hic monuisse satis fit.

ANTIDOTVS HAMECH ALTERA, "SEV

minor. Mesuræ filij.

XXXIII.

HAmech altera purgat melancholiam, & vstos humores alios: ob id confert mania, melancholia, vertigini, obliuioni, & vitijs cutis. qualia sunt, scabies, lepra, alphas, cancer, elephantia, impetigo. Habet mirobalanorum nigrorum, id est, Indorum, cepulorum, epithymi, añ drach. quinquaginta. Fumaria, absinthij, añ drach. viginti. Thymi, calaminthæ, polypodij, agarici, glycyrrhizæ, buglosi, añ drach. decem. Stichadis, chamædryos, chamæpityos, spinæ albæ, anisi, añ drach. quinque. Pruna, *b* zizypha, *c* myxa, añ numero septuaginta. Vuarum passarum repurgatarum, lib. vnam. Coquantur in aqua sufficienti ad tertias. Dein colantur. Colato adduntur. *d* Sapa, lib. duæ. Mellis depumati, lib. vna. Scammonij, vnc. duæ. Igni lento ad mellis crassitiam percoquantur.

ANNOTATIONES.

a Minor.) Ita nominauimus, ad differentiam prioris: quæ simpliciter Hamech, aut eum adiectione Hamech maior appellari potest. Et si hodie non est officinis nostris vsitata, tamen posset, quod sit optima, in vsum reuocari, & loco superioris vsurpari in lue Hispanica. Cur enim non ita appellaremus, quum hac ipsa gens illa creberrimè laboret? *Lues Hispanica.*

b Zizypha.) Ita recentiores Græci nominant, Iuiubas hodie dictas. *Zizypha.*

c Myxa.) Sebesten vulgo vocantur, vt libro primo diximus: adeò vt nihil opus erat hic *Myxa.* denuò referre.

d Sapa.) Sapa mustum est, ad tertiam partem decoctum. Græcis *Σάπυρα* & *σιζάριον*: Arabum familia, & barbaram sectantibus medicinam simpliciter Rob, & coctum dicitur. *Rob.*

DIA "TVRPETV, CVM RHEOBARBARO.

Montagnanæ.

XXXV.

Flauam bilem & pituitam educit, atq; aqua intercutem laborantibus mirificè confert. Capit turpeti optimi, hermodactylorum, añ vnciam vnam. Rheibarbari selecti, *a* drachmas decem. Dacrydij, drachmas quatuor. Santalorum alborum & rubeorum, violarum, zingiberis, añ drach. vnam, & dimidiã. Mastiches, anisi, cinamomi, croci, añ drach. dimidiã. *b* Sacchari albisimi, quod satis est.

ANNOTATIONES.

a Dia turpeti, cum rheobarbaro.) Hac inscriptione insignitur hæc Antidotus, vt discernatur ab altera quam Diaturpeti: vel, vt hodie loquuntur, Dia turbit maiorè, quam mox subiiciemus, appellant.

a Drachmas decem.) Hic mihi falsò affingit Franciscus Alexander, quod legam vncias decem, quum nusquam in omnibus compositionibus dia turpetu ita scriptum sit. Nec minore candore vitium hoc in Typographum transfert.

b Saccha-

b Sacchari.) Ita hodie frequenter paratur. Potest autem cum melle despumato, si ita visum fuerit, in liquidam consistentiam redigi. Sunt qui malint hac compositione uti, quæ accipit Turpeti optimi, vnciam vnam & dimidiam. Rheibarbari selecti, drachmas sex. Zingiberis, drach. tres. Spicæ, mastiches, añ drachmam vnam. Anisi, drach. dimidiam. Dacrydij, drach. sex. Sacchari albissimi, vncias sedecim, fiat confectio in rotulis. Ad vermes lumbricosq; excutiendos efficacissimum est medicamentum. Nam Rheum lumbricos necat, turpetum autem pituitam lumbricorum fomitem educit.

*Aliud datur
petu cum
Rheobarbaro.*

DIA TVRPETV MAIOR.

Incerti autoris.

XXXVI.

Pituitam maximè purgat, & eandem extenuat, ac concoquit. Accipit turpeti optimi, vnciam vnam. Dacrydij, zingiberis, añ drach. quatuor. Cinamomi, caryophyllorū, añ drach. duas. Galangæ, piperis longi, macis, añ drach. vnam. Sacchari albissimi.

DIA TVRPETV MINOR. *ZEZARIS.

XXXVII.

Leuitè *b* pituitam, præsertim eam quæ in ventriculo hæret, elicit. Recipit turpeti optimi, drach. decē. Zingiberis, drach. quinç. Mastiches, drach. tres. Sacchari albissimi, quod sufficit.

ANNOTATIO.

Zezar.

a Zezaris.) Zezar autem pater fuit Hamech: qui, vt diximus, Razes alio appellatur nomine. Rarum est admodum Diaphenicôn electuario eius vicarias operas subeunte.

b Leuiter.) Quòd, vt præcedens, dacrydium non accipiat.

DIA TVRPETV. MESVAE FILII.

XXXVIII.

Pituitam, & flauam bilem educit, & idem ferè quod Montagnanæ potest. Habet zingiberis, galangæ, añ drach. dimidiam. Piperis longi, cinamomi, añ drach. duas. Spicæ indicæ, mastiches, añ drach. dimidiam. Croci, scrupulos duos. Turpeti albi gummosi, Rheibarbari selecti, añ vnciam vnam, & dimidiam. Hermodactylorum, vnciam dimidiam. Dacrydij, drachmam vnam. Sacchari, vnc. sedecim, aut circiter, fiat confectio in tabulis.

DIA TVRPETV. INCERTI AVTORIS.

XXXIX.

Idem quod præcedēs potest. Capit Rheibarbari, vnciam dimidiam. Caryophyllorum, galangæ, añ drach. duas. Macerantur tria hæc in stillaticij rosarum liquoris, vnciarum trium, horis viginti quatuor. Dein eximuntur, & exiccantur: exiccataq; subinde in puluerem rediguntur, cum his quæ sequuntur: nempe turpeti albi, drach. decē. Hermodactyli, zingiberis, añ drach. quinç. Scammonij in pomo cocti, drach. sex. Senæ, drachmas duas. Spicæ, anisi, mastiches, añ scrup. vnum. Sacchari, vnc. viginti quatuor, fiat confectio in orbiculis.

ANNOTATIO.

Studiò plures Dia turpeti compositiones attulimus, vt delectu habito, quiuis ex illis eam quæ optima sibi videretur, in sua officina parari curaret.

DIA CNICV. ARNALDI VILLANOVANI.

XL.

Antidotus è cartamo, flauæ bili & pituitæ educendæ mirificè conducit. Habet specierum dia tragacanthi frigidi, vnc. dimidiam. Pulpæ carnis uæ cydoniorum, vnciam vnam. Medullæ seminis cartami, hermodactylorum, añ drach. quatuor. Zingiberis albi, drach. duas. Dacrydij, drachmas tres. Turbit albi, *drachmas sex. Mannæ granatæ, drach. duas. Mellis rosacei colati, vnciam vnam. Sacchari, *b* vnc. octo. Cum saccharo albissimo sufficienti fiat electuarium.

ANNO

ANNOTATIONES.

a Diacnicu.) Hodie Diacartami nominant, quod idem valet. Pauci sunt qui hac vtuntur Antidoto. Tamen quum nonnulli sint, qui eam in compositis, nempe ex biliosis & pituitosis humoribus natis, affectibus, libenter vsurpant, vt pharmacopœi illorum postulatis morem gerere queant, eius quoq; compositionem hic recensere curauimus. Paratur magna ex parte in forma solida.

Diacartami.

* *Drachmæ sex.*) Alij legunt drachmas duas, quæ sanè lectio, ne vehementius fiat medicamentum, quum Dacrydium, & Hermodactyli eius quoq; compositionem ingrediantur, melior esse videtur. Legendum igitur ita potius esse iudico, Turpeti, drachmas duas, Mannæ granatæ, drachmas sex.

b Vncias octo.) Alij legunt drachmas octo. Parum autem refert, vtram lectionem arripiant pharmacopœi: modò ad solidi Antidoti consistentiam redigatur medicamentum. Sin ad electuarij formam reducere medicamentum voles, pro saccharo mel adijciendum erit. Franciscus Alexander hoc in loco vehementer in Cordum, è quo, vt verum fatear, hanc compositionem descripsi, neq; enim Arnoldi lectione vnquam sum delectatus: inuehitur atqui parum rectè: quandoquidem si omnia simplicia quæ hanc compositionem ingrediuntur, ac pondera ipsa expendas, multo ea quæ Franciscus affert, meliorem esse deprehendes. Quis enim nõ abhorreat à Turpeti vncijs duabus, & dacrydij drachmis quinque. Sed sic placet nonnullis Germanorum deprimere labores, quum ipsi meliora non afferant.

CATHARTICVM IMPERIALE.

Nicolai.

XLI.

Bilem vtranq; & pituitam sine molestia purgat. Obœsis autem & crasis, quicq; magna ex parte aluo constricta & dura sunt, ileosis: & ijs quorum ventriculus atq; intestina flatibus distenduntur, conuenit. Capit dacrydij, sacchari, añ drach. octo. Cinamomi, spicæ nardi, saxifragæ, polypodij, añ drach. quatuor. Caryophyllorū, zingiberis, spicæ celticæ, piperis nigri, piperis longi, cardamomi, amomi, añ drachmas tres. Mellis optimi despumati.

ANNOTATIO.

Hæc descriptio extat in codice Nicolai, qui opera Ioannis Agricola Ingolstadij excusus est. Alia est, & quæ è pluribus constat simplicibus, quæ habetur in Nicolao vocato Præposito: qui alius ab eo qui Myrepsus nominatur, fuisse videtur: nempe compilator aliquis, qui ex alijs autoribus collegit medicamentorum compositiones. Quibus vt gratiam aliquam apud lectores conciliaret, ea quæ compilauit sub Nicolai Myrepsi, quod dein imperitia quorundam in Præpositi mutatum est, nomine edere voluit. Plures autem illum referre quæ in Nicolao Myrepsò græco non habentur, ex superioribus abunde patuit. Ceterum Nicolaus Præpositus Catharticum Imperiale ita describit. Recipit Dacrydij, sacchari, añ drach. quatuor. Cinamomi, spicæ nardi, saxifraga, polypodij, añ drach. duas. Myrobalani citrini, hermodactyli, añ drach. quatuor. Caryophyllorum, zingiberis, spicæ celticæ, piperis nigri, piperis longi, cardamomi, amomi, añ drach. vnam, & dimidiam. Mellis quod sufficit. Non distat à priore, nisi adiectione Myrobalanorum & hermodactylorum, & quòd pondera quæ in precedente sunt duplicata, hic simplicia existunt. Posset postremum hoc appellari à maiori simplicium copia, Catharticum imperiale maius.

Nicolaus
Præpositus.Cathartici
imperialis a-
lia descriptio.

ANTIDOTVS E BRASSICA MARINA.

Incerti autoris.

XLII.

Antidotus è brassica marina magna efficacia aqua inter cutem laborantium educit aquam. Accipit brassicæ marinæ, vnc. vnam. Turpeti, drach. tres. Folliculorum senæ, Tartari radicis iridis, polypodij, añ drachmas duas, & dimidiam. Rhei barbari, drachmas tres. Seminis iuniperi, drach. duas. Dacrydij, drach. vnam. Ligni aloës, zingiberis, cinamomi, añ drach. vnam, & dimidiam. Nardi, drach. dimidiam. Sacchari albisissimi in stillatijs liquoribus. Cichorij & hyslopi quod satis est dissoluti, fiat Antidotus solida.

X

ANNO-